

DOMOVINA

Štev 44.

V Ljubljani, 23. decembra 1919.

Leto II.

Našim naročnikom, bralcem in prijateljem!

Vsi listi so vsled velikanskih tiskarskih poviškov primorani ali znatno dvigniti naročnino, ali pa prenehati. Zato bodo postali dnevnik tako dragi, da se bo moral marsikdo iz gmotnih ozirov odpovedati naročilu in kupovanju. Na drugi strani se bodo podražili tudi tedniki, ki pa navzlic temu ne bodo mogli ustrezati današnjim potrebam. Zlasti sedaj po zimi, ko imajo ljudje največ časa za čitanje, preteče preveč časa med eno in drugo številko tedensko enkrat izhajajočega lista. Tudi se med tednom zgodi marsikaj zanimivega, kar bi bilo treba hitro povedati in ne šele čakati prihodnjega tedna. Naš človek zlasti na deželi dejansko nujno potrebuje list, ki bi bil veliko cenejši kakor dnevnik, ki bi pa moral s svojim točnim poročanjem, z novicami in z zanimivostmi popolnoma nadomeščati dnevnik. Ako to razmišljujemo, pridemo do prepričanja, da je mogoče potrebam današnjega časa najbolje ustreči, če se ubere med tednikom in dnevnikom nekaka srednja pot. Tem zahtevam in potrebam bo v bodoče ustrezala „Domovina“. Od novega leta naprej izhaja

„Domo ina“ trikrat na teden.

Uprava „Domovine“ je preskrbela, da bo prinašal list poleg pregledov vseh dogodkov tudi izvirne domače, zagrebške, beograjske in druge najnovejše brzojavne in telefonske vesti. V ostalem ostane smer lista dosedanja.

„Domovina“ bo izhajala ob ponedeljkih, sredah in petkih. Trikrat na dom pošiljana stane mesečno samo 3 K.

Uverjeni smo, da bo velika velika večina naših dosedanjih naročnikov zelo zadovoljna, da smo se odločili tako poceni izdati „Domovino“ trikrat na teden. Tako jim bo naš list za silo popolnoma nadomeščal dnevnik in jih bo obveščal zadosti naglo o vseh važnih in nujnih dogodkih. Ker pa nam je na tem, da ostane „Domovini“ prav vsi dosedanjji naročniki zvesti, smo se odločili, onim, ki bi nove naročnine nikakor ne zmagali, vendarle omogočiti prejemanje lista

in sicer s tem, da se naroče samo na petkovo „Domovino“. — Petkova številka bo izhajala tudi za naprej kot samostojen tednik in bo veljala kakor dosedaj samo 12 K na leto, bo torej najcenejši slovenski tednik.

Vabimo dosedanje naročnike in bralce, da nam po možnosti z obratno pošto obnove naročnino, da spravimo novo naročnino knjigo čimpreje v red. S tem vabilom pa se obračamo tudi na druge rojake, ki dosedaj „Domovine“ niso prejeli ter jih prosimo, da vstopijo v krog naših prijateljev in postanejo naročniki „Domovine“.

Naročnina je pošiljati na naslov Upravništvo „Domovine“, Ljubljana, Sodna ulica 6. Naročnina znaša pri trikratnem prejemanju na teden za en mesec K 3.—, za četrta leta K 9.— itd.; petkova številka sama pa velja en mesec K 1.—, za četrta leta K 3.— itd. Posamezna številka 40. vin. Pri odpošiljanju naročnine naj se pripomni, je-li je naročnik star ali nov. Tudi je označiti, če je naročnina za celo „Domovino“ ali samo za petkovo številko.

Uprava „Domovine“.

Adolf Ribnikar:

Možje možato na deło!

V bivši Avstriji nisem nikdar obupal nad bodočnostjo Jugoslovanov. Tem manj imam vzroka, da bi danes ne zrl s ponosom in s popolnim zaupanjem na našo toliko zaželjeno Jugoslavijo.

Ljudje, ki gledajo nazaj, katerim uhajajo misli še v staro Avstrijo, ne morejo in ne bodo škodovali naši sveti stvari. Preko njih bo šel mogočen razvoj Jugoslovanov. Niso sposobni, da bi gradili na razvalinah turškega in avstrijskega cesarstva nov dom sami sebi. Slepí so in kratke pameti, da ne spoznajo, kaj je bila za nas preteklost in kakšno si moramo sami ustvariti bodočnost. Pred vojno ni bilo samo v Avstriji boljše kot danes pri nas, marveč tudi vsepovsod. V Srbiji, kjer prebivajo ljudje sedaj pod zemljo, ker jim je sovrag uničil vse, prav vse, je bilo pred vojno stokrat boljše, kot je danes na Angleškem, ali kjerkoli drugod. Zapeljanj ljudje, kj so pripomogli, da je zemlja bila v svetovni vojni bolj namočena človeške krvi, neznčajneži, ki so se veselili, ko je gorle vsepovsod in na vseh koncih, se danes še niso poskrili od sramote. Motijo nas in strup vlivajo zopet na nas, ki hočemo na pogorjšču, kj so ga zakrivili drugi, zopet zidati. In kdo se upa trditi, da je mogoče čez noč postaviti propadlo posestvo zopet v prejšnji stan? Leta in leta potrebuje za to posestnik.

Prav nič se nam ni bati ne za narodno edinstvo, ne za enotnost države. Ali so proti temu kmetje, ki so združili vse svoje zadruge v skupni centrali v Beogradu? Kmetje morda za to, ker snujejo za celo državo enotno politično organizacijo? Ali so proti narodnemu edinstvu in enotnosti države obrtniki, ki so v Celju osnovali za celo državo osrednjo stanovsko organizacijo obrtnikov? V Beogradu imajo svoje centralne državne organizacije tudi železničarji, poštarji, uradniki, zdravniki, inženirji, lekarnarji in še drugi stanovi. Demokratska misel pa je tudi v odločujoči politiki združila vse napredne, modernejšie in mlajše sile, ki hočejo s posvetnim delom ter s socijalnimi in gospodarskimi reformami dvigniti jugoslovanski narod in njegovo državo. Razvoj gre v najboljši smeri. Šele zamamci bodo pravično sodili, če je šel prepočasi ali preneglo, četudi si danes vsi želimo, da bi šel hitreje.

Ako bi nezadovoljniji delali, mesto da godrnjajo in psujejo, bi bili danes lahko že naprej. Ako hoče biti ljudstvo država, mora ljudstvo tudi delati, da se vidi delo države. Delati, delati in zopet delati mora vse od malega do velikega, od mladega do starega. Le delo, z znojem ovenčano, nas bo rešilo in zadovoljilo. Na vseh poljih treba ustvarjati in producirati. Kadar bomo vsega pridelal in izdelali preveč, bo izginilo pomanjkanje in nezadovoljstvo. Možje, možato na deło! Doma v obrtu, v trgovini, v delavnicah, nad zemljo in pod zemljo, in videli boste čudeže. Vsakdo pa naj se danes zanima tudi za javna vprašanja in posveti naj vsaj nekaj svojih moči tudi javnemu delu. Lotimo se prosvetnega, gospodarskega in političnega dela po občinah, v okrajih, v državi. Občinske volitve, ki so pred durmi in državnozbornske pa naj poživijo naše veselje do javnega dela.

Možje, le možato na deło in še preje kakor drugo leto o Božiču se bodo pokazali že lepi sadovi našega dela. Možje, le možato na deło, da bodo srečne naše družine, zadovoljne naše občine in bomo vsi skupaj veseli naše države in truda, ki smo ga zanjo imeli.

Občinske volitve pred durmi.

Ljubljanska deželna vlada je izdala naročilo vsem županstvom, da pripravijo volilne imenike za občinske volitve. V kolikor smo obveščeni, bodo volilni imeniki razpoloženi v tekom meseca januarja, meseca februarja pa se bodo že v vseh občinah v Sloveniji skončale občinske volitve.

Volitve občinskih odborov se bodo vršile po novem občinskem volilnem redu, ki ga bo v kratkem sprejel in razglasil dal ministrski svet. Nov volilni red je bil neobhodno potreben raditega, ker je bil dosedanji volilni red po občinah zelo zastarel, za današnji čas krivičen, sicer pa tudi v raznih krajih Slovenije zelo različen. Drugače so volili po občinah na Štajerskem, drugače na Kranjskem, drugače po mestih na Kranjskem in drugače po mestih na Štajerskem. Novi občinski volilni red bo veljaven za vse občine v Sloveniji in ne bo delal nobene razlike med volitvami na deželi in po mestih.

Volilno pravico za občine bodo imeli v prvi vrsti vsi 21 let stari državljani moškega spola, ki prebivajo stalno v občini najmanj že dve leti. Doba, ki so jo prebili

moški pri vojaki, ne bo pretrgala rednega bivanja in bo imel tak občan volilno pravico. Razun teh moških bodo imeli volilno pravico po občinah, ako na dan razgrnitve volilnih imenikov v njej prebivajo, javni nastavljenici, duhovniki, zdravniki, živinozdravniki itd. Ta določba se je menda sprejela v nov volilni red največ raditega, ker so se zlasti po prevratu vršile pri javnih nastavljenicah neprestano premestitve, ki so bile iz službenih ozirov potrebne. Ako bi se tudi pri teh zahtevalo v občini dveletno bivanje; bi se na ta način izključilo od upliva na občinsko gospodarstvo jako veličevstvo mož, in bi se jim s tem prizadejala kruta krivica. Razun moških bodo v občini volile tudi ženske. Tudi od njih se zahteva, da prebivajo v občini vsaj 2 leti. To pa ni še zadosti, kajti z bivanjem samim ženska si ne pridobi volilno pravico v občini. Volile bodo ženske, katerim je zavrentega vsaj za eno leto predpisan katerekoli vrste državni davek, ne glede na to ali plačajo davka par vinarjev, ali pa na tisoče. V drugi vrsti imajo volilno pravico one ženske, ki bodisi v kmečkem gospodarstvu ali v obrtu nadomestujejo umrlega, izgubljenega ali sploh odsotnega moža, ali pa nadomestujejo mladoletne otroke. V tem slučaju mora biti možu ali pa otrokom vsaj eno leto preje predpisan davek. Končno imajo volilno pravico vse javne in zasebne nameščence, ako so z uspehom skončale meščansko šolo, ali pa 4 razrede srednje šole. Za določitev ženske volilne pravice, je bilo po našem mnenju merodajno načelo, da se ženskam, ki so imele volilno pravico po občinah dosedaj, je tudi v bodoče ne more vzeti. Zato so v novem volilnem redu vpoštene davkoplačevalke. Razun tega se je zakonodajalcu zdelo potrebno, da razširi volilno pravico predvsem na one ženske, katerih možje so v vojni ali padli ali so se v vojni izgubili, ali pa so še danes v vojnem vjetništvu. — Potrebno je bilo zlasti v večjih mestih, da dobe volilno pravico tudi tiste ženske, ki si z glavo in z rokami služijo vsakdanji kruh in ki so morale več let obiskovati šolo zato, da so prišle do samostojnega poklica.

Občinske volitve po novem volilnem redu bodo proporcionalne, to se pravi, na vsako stranko, ki bo postavila kandidate za občinski odbor, bo odpadlo toliko občinskih mož, kolikor bo sorazmerno z drugimi stran-

dobila glasov. Ako bo na primer v občini voliti 12 občinskih odbornikov in bo v celoti oddanih 1.200 glasov, bo dobila tista stranka, ki ima na primer 300 glasov 3 občinske odbornike, druga stranka, ki ima 500 glasov 5 odbornikov, in vsaka stranka, ki ima po 100 glasov 1 odbornika. Kako se bo preračunavalo in dobilo število občinskih odbornikov z ozirom na izid volitev v posameznih občinah, danes ni na mestu, da bi podrobneje razkladali. Dosedanji trije razredi, ki so bili pri občinskih volitvah v navadi, odpadejo in vsi volilci bodo volili samo v enem skupnem razredu tako, kakor dosedaj pri državnozbornih volitvah. Ženske in moški bodo volili skupno, in sicer tudi ženske osebno in brez pooblastil. Predpisana je volilna dolžnost. Nekaj novega je za naše ljudi, da bodo v občinske odbore lahko voljene tudi ženske. Vsak četrti kandidat bo lahko ženska. Ako občani ne bodo zadovoljni s tem, da bi bile ženske odbornice, pa bodo mesto njih postavili za kandidate samo moške. Ženska ne bo mogla biti niti župan, niti občinski svetovalec. V varstvo volilne svobode bo razglašen zakon o volilni svobodi kakršnega smo že sedaj imeli pri nas v veljavi, le s to razliko, da bo še zelo poostren. Popolno volilno svobodo je varovati za vsako ceno!

Kakor hitro bo novi volilni red od ministrstva sprejet in razglašen, ga bo „Domovina“ takoj prinesla dobesedno, da bodo njeni bralci natančno poučeni o njem. Pametno je, da se o občinskih volitvah že danes prav živahno razgovarja po posameznih občinah. Treba misliti na to, kako bi se na najboljši način izročilo občinsko gospodarstvo ljudem, ki bodo vredni zaupanja občanov. Ako hočemo, da bi pri nas izginilo nezadovoljstvo in da bomo čimprej prišli zopet do navadnega predvojnega življenja, je neobhodno potrebno, da spravimo občinsko gospodarstvo v najboljše roke. Poštenost, pridnost, pamet in nesebičnost, to so glavne lastnosti vsakogar, ki hoče delovati v občinskem odboru. Vsak tak mož se pa mora tudi zavedati, da s tem, ako posveča svoje moči občini, posveča svoje delo tudi naši skupni domovini, jugoslovanski državi. Bivši hlapci avstrijskih trinogov ne spadajo več v občinske odbore. Le možje, ki so brezpogojno za popolno ujedinjenje našega naroda ter enotnost države, spadajo na to najvažnejše mesto. **Rb.**

Nič jim ne verujte, nič jim ne dajte!

Slovensko klerikalno ali farovško časopisje, gospodje duhovniki po cerkvah in drugi farovski agitatorji iz mest in dežele so pričeli na ves glas trobiti: »Gori, gori, po božno in verno ljudstvo, pomagaj gasiti. Spet je v nevarnosti vera, Boga in križ mečejo iz šole, altarje podirajo, mož si bo vsak dan lahko izbral novo ženo in staro pognal iz hiše. Na Hrvaškem je zasedel mesto poverjenika za prosveto framazon Tučan, belgrajska vlada je poslala za poročevalca o cerkvenih zadevah v Jugoslaviji k Vatikanu (papežu) liberalnega katoliškega duhovnika Anico, belgrajske časopisje se je pričelo zaletavati v klerikalizem (farovski gospodje pravijo v katolicizem). Vse to pa zato, ker vodijo državo liberalni demokratje in socialni demokrati. Zato proč z vsemi, ki niso udani in pokorni gospodom po farovžih.« Te fanfare se bodo glasile tim glasneje, čim bližje smo volitvam. Ti gospodje si mislijo, da je treba ljudi z lažmi nahujskati, — lagati in lagati, ker nekaj zaleže tudi laž, posebno pri ljudeh kratke pameti.

Ali je res vera v nevarnosti?

Vera ni v nevarnosti, pač pa so v nevarnosti tisti, ki krivo vero oznanjujejo in sem spada mnogo katoliških duhovnikov, ker čisti Kristovi nauki so od naukov teh krivoverskih izvrševalcev njegovih naukov tako oddaljeni kot svetlo sonce od temne in grešne zemlje. Za čistost vere se potezajo danes najodličnejši možje in zastopniki visoke znanosti in svetovnega ugleda. Tem ni vera farovski grunt, ki ga fajmošter gnoji in preorava, da mu nosi bogat dobiček. Tem tudi ni vera trgovsko blago, s katerim lahko katoliški kaplani po svojih gospodarskih zvezah, zadrgah, konsumih, hranilnicah in posojilnicah — ali kako se imenujejo vse te postaje na križevem potu bogastva in življenjskih užitkov. Včasih je katoliška cerkev oznanjala, da je najboljša priprava za nebesa odrekanje, post, izbegavanje zapeljive družbe — danes je to vse narobe svet.

Izobraženi narodi ne trpe, da bi duhovščina, pa naj bo katoliška, protestantska ali pravoslavna, smela delati z vero »kšeft« ali kupčijo. Izobraženi narodi pravijo, duhovnik naj pase duše, v posvetne stvari pa naj se nikar ne vtika. Naj oznanja evangelij, naj širi vero kot čisto duševni pojem, naj da veri življenje pravne spopolnitve v poštenosti, ljubezni do bližnjega in resnicoljubnosti med verniki. Duhovnik naj versko vzgaja v cerkvi, ta vzgoja je lahko dobro dopolnilo posvetne šolske vzgoje k dobremu, naj se pa duhovnik odreče vsakega posvetnega vpliva na šolo.

SVINJA.

III.

Drugi dan se je Maksim zbudil, ko se je začelo daniti.

V gostilni je še vse spalo. Na deskah in tleh so ležali možje, ki so tu prenočevali in smrčali kar za stavo. Maksimova prva misel je bila: »Kako je s konjem in svinjo?« Skočil je z ležišča, ogrnil sukno, ki mu je služila za podzglavje in odejo, ter hitel na dvorišče.

Na dvorišču je stalo pod leseno streho kakih dvanajst konj in mnogo privzdignjenih ojes je molelo v zrak. Konji so zadovoljno zobali oves ali zvečali seno, rezgetali in stresali grjivo, da so žvenketali zvončki na vratovih. Od nekod je priskočil Šarik in začel veselo skakat okrog gospodarja.

Maksim je s težavo našel svoje sani, dotaknil se prejšča ter se prepričal, da je vse v redu.

Proti osmi uri zjutraj je zapuščal Maksim gostilno. Mesto se je bilo že davno zbudilo, po ulicah je vrvelo in šumelo življenje. Maksim ni občutil več včerašnje bojazljivosti. Njegovo bivanje v gostilni, srečanje in pogovorj z izkušnimi kmeti, posebno pa prepet, ki je nastal sjočji v gostilni in katerega so se živahno udeležili mnogi slušanci Maksimovi znanci, so temeljito omajali Maksimovo mnenje o avtoriteti mesta. Pre-

pričal se je, da ni tu sam in zapuščen. Bil je priča dogodku, ko je eden izmed njegovih znancev hudo oštel redarja in vendar ni bil kaznovan. Ta dogodek mu je zbudil občutek, da tudi njegovi znanci v mestu nekaj veljajo. Ni se več bal storiti kaj takega, kar bi ne bilo dostojno in za kar bi bil morda še tepen. Maksim se je peljal na sejmišče, kjer bode, kakor so mu povedali, prav lahko prodal svinjo. Srečaval je kmete, ki so se počasaj vozili po ulicah in zraven vpili: »Krompir, . . . zelje!? Mleko, mle-ko!« Maksim je opazoval te krjčace ter pričel sam glasno upiti:

»In tukaj je svinja, svinja, svinja!« Za sanmi skakajoči Šarik je pričel glasno lajati. Maksim se je ozrl, a zapazil ni ničesar. Še enkrat je zavpil, toda tudi sedaj je bil njegov glas brez uspeha. Maksim je prišel nemoteno na glavno ulico. Ko je opazil tu večje drvenje in večjo množico ljudi, je zopet zavpil:

»Tu je svinja, svinjo imamo, mastno svinjo!«

»Glej, da se pobereš!« je zarežal redar nad njim in zamahnil z roko. Maksim ni razumel, nasmehnil se je redarju ter posnemal njegov zamah s pestjo.

Bila je nedelja; po ulicah je bilo vse živo, solnce je prijazno sevalo in skozi mrzli zrak se je razlegalo veselo zvonjenje. Maksim se je hipno razveselil, zamahnil je z va-jetj po zraku in še glasneje zavpil:

»In tukaj je svinja, debela svinja . . . In tukaj . . .« Nadaljne besede so mu obtičale v grlu vsled močnega udara.

»Na, na, ne delaj neumnosti! Kaj takega znam jaz tudi.« Ozrl se je začudeno in presenečeno, toda hipno ga je obšel strah, zapazivši pred seboj redarjev obraz.

»Saj nisem ničesar zakrivil, hotel sem le svinjo prodati . . .«

Redar je udaril Maksimovega konjiča po glavi, prijel za oje in jih obrnil. Nato je brcnil Šarika. Šarik pa si ni dal kaj takega dopasti, zagrabil je ljuto redarja pod kolena.

»Čegav je ta pes?«

»Naš, moj dragi, naš . . . Mj smo ga zredili in vzgojili, ne stori mu žalega!« . . .

»Hlače so državne, veljajo tri rublje!«

»Kako vendar misliš? Hlačam se ni ničesar zgodilo!«

»In kaj je to?« Redar je vzdignil nogo.

»To ti že zakrpa doma žena.«

»Pojdi z menoj na policijo!«

»Nimam časa, moj dragi . . . Glej solnce že stoji visoko . . . zvečer pa moram biti doma!«

In Maksim je privzdignil vajeti, da bi nadaljeval pot.

Pol ure pozneje so bili Maksim, konjiček, svinja in Šarik na velikem dvorišču policijskega komisarijata. Maksim je stal s povešeno glavo, gologlav pri svojih sanh in bil je bled kakor mrljč.

Kako je na Češkem?

Čehi so znani kot naobražen narod. In kaj je sklenil češki državni zbor. Videč, kako katoliška duhovščina izrablja šolo, učiteljice, mladino v svoje zasebne in politične namene, so sklenili, da se mora odslej duhovnik omejiti edino na verski pouk v šoli, ne sme pa biti niti član krajevnega, niti okrajnega šolskega sveta. Izobraženi Čehi torej pravijo: duhovnik, poučuj čisto vero, za šolo se pa ne brigaj. Kdo bo učitelj v fari ali občini, kdo bo šolo gradil in jo vzdrževal, kdo bo zamujene ure opravičeval, kakšna boji smer pouka v posvetnih predmetih, to je stvar občanov in občine, farovž naj se za to ne briga.

Na Češkem so v zadnjih mesecih katoliški duhovniki prav pridno ženijo, vse v sporazumu z okrajnimi glavarstvi. Znano je, da je bila prisilna neozenjenost upeljana v katoliški cerkvi šele v XI. stol. po Kristusu. Papež Gregor VII. je upeljal ta predpis z namenom, da kat. duhovščina bolj skupaj drži kot izključen stan s svojo stanovsko mednarodno rimsko politiko po celem svetu in pa, da bi dedščine po duhovnikih ne padale na otroke in žene, ampak na cerkev. Čehi imajo čisto radi ožene duhovnike. Češki kmetje in meščani pravijo, da jim je mnogo ljubše, ako ima gospod fajmošter ali pa gospod kaplan svojo ženo kot pa če je neozenjen in zapeljuje dekleta in žene po kmetih in mestih. Če ima duhovnik svoje zakonske otroke, bo znal tudi bolje druge vzgajati in bo bolje razumeval svetost rodbinskega življenja pri drugih. — Škofii so se sicer obrnili do predsednika češkoslovaške republike s pritožbo in prošnjo. Predsednik Masaryk, mož svetovne izobrazbe in spoštovanja, jim je odgovoril tako, da bo država sicer spoštovala čistost vere, šola boji od duhovščine in cerkve neodvisna, Cerkev in verski del naj se povsod in popolnoma loči od posvetnih nalog, od občine, države, od politike itd. Še-le potem bo cekev in duhovščina lahko služila svojemu poklicu širiti res pravo vero in voditi ljudstvo na božja pota. V smislu višje nravnosti se izreka predsednik Masaryk v odgovoru češkemu škofom za ločitev cerkve od države.

Naša duhovščina.

To misel je zagovarjal in širil tudi rajni Krek, toda njegovj potomci se tako trdno oprijemljejo posvetnih stvari: hranilnic, tajništev, zadrug, trgovine, ženske družbe mamljivih in zapeljivih let — in to objčajno pod krinko verskih vaj in pobožnosti.

IV.

Temnijo se je že, ko je zapuščal Maksim dvorišče policijskega komisarijata. Komaj so prišle sanj na ulico, že je udaril Maksim po svojem konjiču in se v diru odpeljal. Najprej je drvel vedno naprej, ne da bi premislil kam, samo da bi se oddaljil od kraja, kjer je doživel toliko gorja in prestal toliko strahu. Šele, ko je imel za seboj nekaj ulic, je zadržal konja in začel prosteje dihati. Potem je začel preklinjati najprej ljudi, potem hlače in slednjič Šarika. Maksimu je ostal ečino še konjiček? Šarika so obdržali in ga nekam odvedli v kljub moledovanju njegovega gospodarja. Svinjo je moral oddati za pet rubljev, da je plačal za redarjeve hlače tri rublje.

Maksimu se torej ni bilo treba peljati na sejem, toda domov ni mogel, ker najprej je moral nakrmiti lačnega konja, nato pa rešiti suknjo, ki jo zastavil v gostilni za prenočevanje. Nocoj se nikakor ne more vrniti domov, treba bo še eno noč prenočevati v mestu.

V gostilni je vladal veljkanski hrup, ker je bila nedelja.

»Zabavajo se!« si je mislil Maksim, ko se je pripeljal na dvorišče. Popraskal se je za ušesom in se spomnil opominov svoje Marje: »Pazi, Maksim, da gotovo . . .« in svoje obljube: »vse do zadnje kopejke prinesem . . .« začel je kleti.

Duhovščina živi pri nas še vedno v duhu temnega srednjega veka; meni, da je samo ona upravičena vplivati na duševni razvoj mladega in starega. Če se kdo drug upa vabiti mladino v svojo bližino, ji govorniti, dajati ji knjig in časopisov, tega razkričijo za iramasona, vsaj pa nevarnega liberalca. Mi smo mnenja, da pravice do svobodne besede nima samo blagoslovljenj gospod iz farovža, ampak da imamo to pravico v svobodni in demokratični državi mi vsi in vsak posameznik. Vsakdo sme z enako pravico in enakimi sredstvi pridobivati mlado in staro za svoje mnenje in prepričanje. Proti temu načelu pa se duhovnik grdo pregreši v tem trenutku, ko izrablja prižnico ali spovednico za pregovarjanje v posvetne ali politične svrhe ali če živi v neumni domišljiji, da drugi ne smejo uveljavljati svojega mnenja in nastopati proti mnenju duhovnika.

Kričanje radj novega učnega načrta.

Kako varajo nepoučeno ljudstvo, kaže naslednji slučaj: v Beogradu v ministrstvu za prosveto se je sešla komisija profesorjev in učiteljev iz vseh pokrajin jugoslovenskih, da napravijo z ozjrom na nove razmere nov učni načrt. Ta komisija se je izrekla za to, da naj bi se verouk poučeval na srednjih šolah samo do 5. razreda, t. j. do 14. ali 15. leta, pozneje pa naj se verouk omeji kot pri vseh drugih ljudeh na cerkev, na maše in redeljske pridige. Duhovnik tudi nima po tem načrtu opravka v šolski upravi, t. j. v krajnem in okrajnem šolskem odboru na podoban način kot je to na Češkem. V višjih razredih gimnazij in realk naj bi se oni dve uri porabili za pouk v tujih živih jezikih. Kaj je hudega na tem? Kaj bi kmetje rekli, ako bi se od njih zahtevalo, da morajo do svojega 20. leta hoditi dvakrat na teden k verouku v šolo ali v farovž. Ali bi bili s tem zadovoljni? In če nov načrt, ki je samo načrt in ima še dolgo pot, predno postane zakonski predlog ali celo šolski zakon, misli, da zadostuje obvezni šolski pouk iz verouka do 15. leta kot je to bilo od nekdanj v Srbiji, je to samo pametno in modro. Današnje življenje zahteva od mladine mnogo strokovne naobrazbe, veren in dober pa je človek tudi lahko, če se uči obvezno verouka do 15. leta. Naša duhovščina in farovški časopisi seveda krčijo nepoučenemu ljudstvu: boga hočejo spraviti iz šole, cerkve bodo podrli, mnogoženstvo bodo vpeljali!

Sleparstvo z mnogoženstvom.

Država hoče imeti vzgojene in preskrbljene otroke, da postanejo samostojni gospodarji v oporo občini in državi. Zanj je to vprašanje socialno. Te namene pa država najbolje doseže, ako se rodbinsko življenje opira na ljubezen, na medsebojno spoštovanje moža in žene, na enoženstvo. Mohamedancem vera dovoljuje več žena, ako morejo dostojno preskrbeti žene in otroke. Celo pri Mohamedancij izjineva mnogoženstvo in danes so oni bogati mohamedanski begi že prava izjema, ki imajo po več žen. — Katoliška duhovščina naj bi raje svoje ljudi poučila, kaj je prava zakonska zvestoba, poštenje, dolžnosti do otrok itd. in naj bi se raje sama ne vmešavala v rodbinske in svete zakonske vezi, nego da s takimi bedarjami o mnogoženstvu moti in slepari neko in slepo verujoče ljudstvo.

Narodna duhovščina hoče proč od Vatikana in papeža.

Kaj počne Vatikan in papež, to mora pametne Slovence prav malo zanimati. Eno je gotovo, da iz Rima še nismo nikdar nič dobrega dobili in bi bilo za nas mnogo boljše, če bi naša cerkev imela svojega najvišjega poglavarja doma znotraj lastne države. Moral bi se seveda predrugačiti ves cerkveni sestav, razmerje in vpliv glede cerkvenih in stanovskih vprašanj med višjo in nižjo duhovščino. Cerkev oznanja pravičnost, enakopravnost, ljubezen do bližnjega, cerkvene politične stranke se zavzemajo za demokratično in socialno ureditev države in javne uprave. V resnici pa je cerkev zelo krivična, absolutistično urejena. Kaplan je pravno izročen glede cerkvenih in stanovskih vprašanj na nilost in nemilost dekanu in škofu. Nj ga stani, ki bi bil tako slabo plačan kot je kaplan v Dalmaciji in po nekaterih župnijah v Bosni, tudi pri nas. Pri tem pa so nekateri župniki veleposestniki, ki redijo po 30 govedj, 12 konj, 40 prašičev ita. Ljakevski škof ima jako rodovitne zemlje in bogatih gozdov toliko kot vsi kmetje skupaj na celem Gorenjskem. Toda od teh cerkvenih bogatij nima ničesar niti duhovščina. Cerkvena veleposestva tudi nočejo ničesar slišati o razdelitvi med bajtarje, begunce, vojne invalide. Cerkev drugim pridiga: ljubi svojega bližnjega, sama si pa pravi: drži svoje bogastvo in prigovarjaj, da umrajoči zapustijo posest in imetje cerkvi. Cerkev in

»Tri rublje samo za hlače!« je mrmral in izpregel konja. Ali ste sploh krstjani? . . . Fej. Toliko ni vreden redar s hlačami vred!«

Ko je povžil košček črnega kruha, je legel na klop ob peč. Bil je zelo slabe volje. Premišljal je izjd svoje vožnje v mesto. Pred očmi mu je bila stradajajo družina. Maksim je krčevito stiskal pesti, pljunil in se jezil. Plagoma ga je minjla jeza, polastila pa se ga je znova žalost, srce se mu je bolešno krčilo!

Od spodaj je prihajal hrup veselega gostilniškega življenja. Neprestano so cvilile harmonike, in razločno so se slišali udarci plesočih nog.

Maksim je dolgo poslušal te glasove. »Zabavajo se,« si je rekel ter obenem skočil s klopi, kakor bi ga kdo pahnil z nje.

»Sedaj je že vseeno!« je mrmral in izginil za durmi.

Minuto pozneje je stal Maksim že pri mizji. Smehljaj se je in si gladil svetlorjavo brado. Izpraznil je že kozarček in premišljeval, ali si naj privoščiti še enega.

»Na, dragi moj, napolni mi še enkrat!«

Uro pozneje je objemal nepoznega rdečelasega kmeta ter mu tožil svoje gorje.

»Povej, dragi brat, kako se more zahtevati za hlače tri rublje? Kaj je to v redu? Kaj?«

»Seveda, ni . . . ah, ah! Mogoče niso bile hlače res nič vredne, toda bile so državna last,« se je vmešal v pogovor novodošlec ter pomežiknil z očesom.

»Mislil sem prinesiti osem rubljev domov, a sedaj . . . nimaj svinje, nimam Šarika. Moko sem hotel kupiti in sedaj . . . O . . . o . . . Napolni še en kozarček, dragi moj! Sedaj je pač že vseeno!«

V.

Kratki zimski dan se je bližal koncu. Po zbledeli modrinj neba je plaval blede ščip.

Mrak je legal na vas Neplujevko. V Maksimovj koči je že vladala popolnoma tema. V koči je bilo tiho, le globoki vzdihji so tupatam pretrgali grobno tišino.

Marja je sedela pri oknu in podpirala glavo z dlanjo. Strahom je pričakovala in mučne slutnje bližajoče se nesreče so jo morile. Po njenem računu bi moral biti Maksim že včeraj zvečer doma. Toda m'njla je noč in še en dan, a o Maksimu še ni sluha. Danes zjutraj se je zopet pokazal vaški starešina in zapustil ukaz, naj prijde Maksim zanesljivo jutri zjutraj v urad.

»Preteplj ga bodo,« je rekel ter še zagrozil, da bode zarubil celo pohištvo.

In Marja je strmela v noč in tužno zdihovala.

duhovščina je po svojih vodilnih idejah ravno tako mednarodno organizirana kot socialni demokrati, anarhisti in komunisti z jednotnim vodstvom v Rimu. Rimska katoliška cerkev se je vedno branila pojma narodnosti. — Zato ni čudno, ako se je pričelo močno gibanje med katoliško duhovščino v Dalmaciji in na Hrvaškem, ki pravijo: proč od nesrečnega Rima in papeža, mi hočemo imeti svojo lastno cerkev, ki jo postavimo na jugoslovanski narodni temelj brez zunanjih mednarodnih rimskih vplivov. Ta cerkev bo pravljica nižji duhovščini in bo poštejnija in človekoljubnejša. Vatikan dela vedno tako politiko, da se postavi na stran močnejšega, od katerega pričakuje za se več koristi. Tudi žid dela isto. Žid je na Dunaju Nemeč, v Pragi Čeh, v Zagrebu je Hrvat in najnovije v Ljubljani je Slovenec. — Italijan so zasedli naše ozemlje in že je dal papež Italijanom dovoljenje, da smejo slovensčino vreči iz šol tudi pri verouku. Zakaj? Ker se papeška politika bliža italijanski državni politiki in pričakuje od tega hasek.

Dober nasvet in nauk.

Slovenskemu kmetu ključemo: bodi razumen, ne daj se varati in slepati. Misli z lastno glavo, stoj na lastnih nogah. Nič jim ne daj, nič jim ne veruj! P.

O zamenjavi krome z dinarji.

Listi prinašajo dan na dan pojasnila o delovanju komisije za valutno reformo. Pravijo da je valutna stvar že tako daleč prišla, da pride v kratkem pred ministrski svet, ki bo izrekel končno besedo. V glavnem povzamemo, da je načrt finančnega ministra sledeči:

Srbska narodna banka se nekoliko reorganizira in razširi svoj delokrog na celo kraljestvo, tako, da bo izvrševala iste naloge kakor nekdanj pri nas Avstro-ogrska banka. Narodna banka prevzame po tem načrtu državni dinar kot svoj novc, ter ga izenači s starim bančnim dinarjem. Narodna banka bo nato izjavila, da hoče izdati državni dinar kotlasten bančni dinar in da bodo zlato, srebro in francoski franki, ki so dosedaj služili v kritje bančnega dinarja, pokrivali istočasno tudi državni dinar. Na ta način bi dobili za celo državo samo en denar, ker bodo bančni in državni dinarji glede kritja in glede vrednosti popolnoma enaki. Veljava tega novca bi bila že z ozirom na kritje precej velika.

Krona avstro-ogrske banke, ki je sedaj v prometu, se potegne iz prometa na ta način, da se zamenja za dinar in sicer — kakor napoveduje časopisje v razmerju 1 : 4. Novi bankovci, ki bi prišli na ta način med ljudi, naj bi se zaznamovali na eni strani v dinarski, na drugi strani pa v kronski vrednosti. To je razumeti tako, da bi n. pr. bankovec od 10 dinarjev imel na eni strani napisano 10 dinarjev, na drugi strani pa 40 kron. Pri zamenjavi dobi vsakdo ki prinese 40 kron, bankovec za 40 kron. Ta ima pa na drugi strani napisano, da je vreden samo 10 dinarjev.

Nekateri listi zelo hvalijo to rešitev valutnega vprašanja. Trdijo, da bi se na ta način v krajih, kjer je sedaj krona v veljavi, ničesar ne izpremenilo, ker bodo trgovci in drugi ljudje lahko vodili svoje račune še naprej v kronah, plačevali bodo v kronah, kupovali v kronah, sploh se bo moralo vršiti vse obračunavanje v kronah. To je vse res. Toda pomisliti se mora, da bodo te krone potem veliko manj vredne kakor sedanje. Veljale bodo le $\frac{1}{4}$ od dinarja in njih vrednost se ne bo mogla nikdar povzdigniti čez $\frac{1}{4}$ dinarja. Znano je, da dinar tam kjer je v prometu, danes nima mnogo večje veljave, kakor na pr. pri nas krona. Če bomo imeli še naprej dve vrsti denarja, krone in dinarje, bo še naprej tako velika razlika v cenah kakor je danes med Ljubljano in Beogradom. Kakor hitro pa dobimo samo eno vrsto denarja, pa se bodo cene vendar le skušale približati in zjednačiti. Polagoma bodo le cene v dinarjih skoraj enake v Ljubljani in v Beogradu. Ako pa obdržimo kronsko in di-

narsko veljavo, bo padla vrednost bančnega dinarja, ker se bo njegovo kritje raztegnilo od dosedanjih 600 milijonov na več milijard. Vsled tega bodo v Beogradu cene živlom zrastle, na ta način pa bodo poskočile cene tudi pri nas. Nobenega dvoma ni, da bodo cene v Sloveniji ako se valutno vprašanje reši tako kakor piše časopisje, da ga hoče rešiti dr. Veljkovič, izdatno poskočile, in da bo k temu povisanju izoatno pripomogla valutna reforma. Ena glavnih nalog valutne reforme pa je, za vsako ceno preprečiti, da bi vsled nje šle cene navzgor.

Nobenega govora ne more biti o tem, da bi mogli kraji, v katerih je v prometu krona sprejeti razmerje 1 : 4. Srbija danes vsled svoje porušenosti ne reprezentira niti petino gospodarskega pomena, katerega imajo ostali deli države. Vse gospodarsko življenje v državi se najbolj razvija danes izven njeneza ozemlja. Dežele naše kraljevine, v katerih je v prometu krona, tvorijo za državo edini vir dohodkov in nobenega dvoma ni, da bo gospodarska sila teh pokrajin vsaj prihodnjih 10 let hrbitišče v gospodarski bodočnosti naše države. Srbija je izdala preko 600 milijonov dinarjev v promet. Če vpošteveno današnje ekonomično gospodarsko silo ostalin pokrajin naše kraljevine, pridemo do zaključka, da bi v njih prav lahko krožilo 4krat toliko dinarjev kot pa v Srbiji, torej 4krat po 600 milijonov dinarjev = 2 milijardi 400 milijonov dinarjev. Ako vzamemo 2 milijardi in pol za ono število bankovcev, ki je potrebno, da krožijo v naših pokrajinah, da se vzdrži gospodarsko življenje vsaj v najpiclejši meri in ako vzamemo to število za podlagu naših nadaljnjih razmotrivanj, pridemo do zaključka, da razmerje krone k dinarju nikakor ne more biti 4 : 1.

Markiranje avstrijskih kron še ni izvršeno, radi tega se še ni moglo dognati točnih podatkov o množini kron, ki je sedaj pri nas v prometu. Iz merodajnih krogov se čuje, da na celem Slovenskem s Prekmurjem vred ni veliko nad 300 milijonov kron. Glasom Nedeljkovičeve brošure jih je bilo za časa žigosanja 602 milijona kron, torej je sedaj množina denarja pri nas znatno manjša. V cellem okrožju avstro-ogrske banke v Zagrebu, ki obsega tri županije, se je naštel sedaj samo 582 milijonov kron. Iz Osjeka prihajajo vesti, da v tamkajšnjem okrožju avstro-ogrske banke ne bo preko 400 milijonov kron: V bančnih krogih v Zagrebu se glasi, da v celi Banovini ni več kakor 1 milijarda in pol, med tem ko jih je Nedeljkovič naštel okroglo 1950 milijonov kron.

Velike količine kron krožijo nadalje v Vojvodini. Ob žigosanju se je tamkaj dognalo 1668 milijonov kron. V to svoto so bili kolikor je nam znano uračunani tudi bankovci v Temešvaru in v Baranji. Temešvar je sedaj izven naših granic. V Baranji se iz političnih razlogov ne vrši markiranje. Če odbijemo svote, ki krožijo po našem mnenju po teh dveh pokrajinah, ostane za celo ostalo Vojvodino, približno znesek 1 milijarde kron. Veščaki pravijo, da se je v teh krajih povečal promet kvečjem za 200 milijonov kron in da znaša skupna svota 1,2 milijarde.

Ako je ostal promet v Srbiji, v Bosni-Hercegovini in Dalmaciji izza žigosanja neizpremenjen, bi imeli v teh krajih 1,1 milijardo kron.

Po tem računu bo znašala skupna svota avstrijskih kron, ki se nahajajo sedaj na našem teritoriju (brez Baranije):

1. Slovenija 350 milijonov kron.
 2. Banovina 1500 milijonov kron.
 3. Vojvodina 1200 milijonov kron.
 4. Srbija, Bosna itd. 1100 milijonov kron.
- skupaj 4150 milijonov kron. Ni izključeno, da smo za posamezne pokrajine računali premajhne številke in prav lahko je mogoče, da se bo ta svota še povečala za nekaj sto milijonov, nikakor pa ne pridemo preko 5 milijard kron.

Ta svota ni visoka za sedanje prilike. Pomislimo, da ima Francija 38 milijard frankov v prometu in to za 39 milijonov duš. Na vsako osebo pride čez tisoč frankov. Pri nas pa pride 5 milijard kron na 8 milijonov prebivalcev, torej samo nekaj čez 600 kron na osebo. Kar se tiče množine bankovcev, smo mi vsekakor na boljsem, kakor na Francoskem. Zato nam pa nikakor ne gre v glavo, zakaj naj bi se na enkrat zamenjale 4 K

za en dinar. Ako bi se zamenjal dinar za 2 kroni, bi ostalo na našem ozemlju komaj $2\frac{1}{2}$ milijardi dinarjev, če ne jemljemo v poštev tudi še 600 milijonov dosedanjih srbskih dinarjev. To število pa odgovarja — kakor smo zgoraj navedli — tudi današnjemu gospodarskemu razmerju Srbije napram ostalim pokrajinam Jugoslavije. Veliko vprašanje je, če bi se sploh mogel vzdržati gospodarski promet v naših pokrajinah, ako bi množino denarja za polovico znižali, kajti že danes se čuti velikansko pomanjkanje bankovcev. Večje znižanje pa bi bilo za gospodarstvo naravnost usodepolno.

Da ne moremo sprejeti razmerja 1 : 4 je za nas popolnoma jasno. Ako ni mogoče sedaj določiti ugodnejšega razmerja med krono in dinarjem, naj se za enkrat definitivna rešitev odgodi in naj se izdaja državnih dinarjev v zameno za krono in to brez vsakega odtegljaja. Po našem mnenju bi bila ta rešitev razmotrivana iz vseh mogočih stališč, najpametnejša in najboljša. prof. J.

Skrbstvo alkoholikov v Ljubljani.

Protialkoholni oddelek pri poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani nadzira po možnosti izpolnjevanje vladne naredbe za omejitve alkoholizma, zlasti pa posveča svoje delo v korist svojcev alkoholikov. Urad skrbi za pivce same s tem, da jih skuša s pomočjo dobrohotnih oseb, korporacij, društev i. t. d. pridobiti, ali če drugače ni mogoče — postavnim potom prisiliti k zmernemu in dostojnemu življenju.

Kako izgleda v skrbstvenem uradu ob sprejemnih urah.

Skrbstveni urad je posvetovalnica za alkoholike, njih svojce in prijatelje treznostne akcije. Tu se določa način rešitve ali zdravljenja alkoholika. Razmotriva se o gmotni in moralni pomoči pivcu in ostalim družinskim članom. Ker posreduje urad tudi pravno varstvo, je stalno v zvezi z varstvom mladoletnih, policijo, sodiščem vobče, vzgojevališči, sirotišnicami ter vsemi institucijami, ki pridejo tu v poštev.

Kdo vse prihaja v urad? Najrazličnejši ljudje! Stari in mladi, imovitj in revni, manj in bolj izobraženj. Največkrat prihajajo žene alkoholu vdanj mož. Nekatero so duševno močno potrte: iz obraza se jim čita, da jih je pot stala premagovanja. Druge nastopijo zavestnejše. Niso še izgubile vere v bolnika. Zavedajo se, da leži usoda družine na kocki. Zdravje mož je zrahljano in živca žena ne morejo več prenašati trpljenja.

Mnogim je dolgoletno trpljenje ob strani alkoholika umrtvilo vso duševno moč. Imajo samo eno željo: z otroci vred proč od njega!

Mati s solzami v očeh in prvorojencem na rokah toži, da je varana za življensko srečo že prvo leto zakona.

Poleg navedenih pa se pojavj večkrat tudi osivela, od borbe za obstanek telesno uničena žena, ki je ob strani moža pijanca z delom lastnih rok dolgo vrsto let pošteno preživljala in vzgojevala večjo družino. Sedaj šele, ko je povsem obnemogla, prosj pomoči.

Ker alkohol med moškjm spolom prevladuje, je pač umevno, da posečajo urad največ žene, matere, sestre in druge članjce sorodstva. A tudi drugačnj primerj so na vrstj.

Pride oče osmih otrok, ki takole toži: Jaz ne vem več, kaj naj še storim! Moja žena je dnevno pijana, otroci hodijo lačni, umazani in v raztrganj oblačilj okoli. Ko prihajam iz službe, najdem ženo velikokrat vsled pijanosti za vsako delo nezmožno.

Tu išče pomoči sin za očeta, hči za mater. In koliko žalostnega vedo povedati o mladostj, katero so preživeli brez veselja, o materj, ki je morala vsled neizmernih muk prežgodaj v grob itd.

Tožbe pomoči iščočj so si zelo sljčne in vendar ustvarja vsako poročilo zopet eno sljko zase, kajti način pijančevanja se po značaju, družinskj in premoženjskj raz-

merah, v omiki in pokljcu dokaj razlikuje. Vsa poročila pa soglašajo v tem, da se v družini, kjer se je vdomačila nezmernost, pojavi v doglednem času materijelno in moralno zlo. Pozabiti se pa ne sme, da taki žalostni pojavi ne nastanejo od danes do jutri. Navadno je to konec večletnega razvoja. Začetkoma se posledice tega zla še ne občutijo, pozneje vedno bolj in nazadnje postanejo neznosne.

Vsi ti ljudje — izvzemši zakrknjene alkoholičke — prihajajo v skrbstveni urad z nekim posebnim zaupanjem, kajti tu se jim ne nudi samo priložnost dati svojim čutilom duška v besedi, temveč ustvari se jim zavest, da so njih tožbe našle umevanje, ter da se bo za izboljšanje položaja storilo kar največ mogoče.

Uradniku skrbstva se tu nudi priložnost, poučiti svojce pivca o njih vedenju. Brez koristi je namreč pijanemu človeku predbacivati vse mogoče in nemogoče stvari, ga z zmerjanjem dražiti, mu groziti s tožbam in ločitvijo zakona. Navdušiti je treba te ljudi za pameten in dobro premišljen nastop, ki bi pripomogel do uspeha.

Ko je v skrbstvenemu uradu sestavljen zapisnik o alkoholnem bolniku, se njega povabi na razgovor. Ako se ta vabilu ne odzove, je treba iskati posrednje ali neposrednje zveze z njim in sicer potom sorodnikov, delodajalca ali osebe, do katere ima bolnik še največ spoštovanja. Po teh predpripravih napravj skrbstveni uradnik ali od njega za to določena oseba na pivčevem domu obisk, ki pa ne sme imeti uradnega značaja. Pivec mora dobiti od posestnika vtis, da mu ta želi le dobro ter da se hoče njemu in ostali družini pomoči do blagostanja in sreče.

Posestnik pa mora biti velikokrat zlasti pri prvem obisku, pripravljen na razne neprijetne okoliščine, ker ga pivec smatra kot nepotrebne vsiljivca. Pri tej priliki se kažejo ti bolniki prestrašeni, so v zadregi, razžaljeni ali začno celo vpiti in zmerjati. Najvažnejše pri teh posetih pa je način pogovora s pivcem. Najprej ga je treba pripraviti do tega, da prizna svojo bolezen, in drugič do izjave, da postane abstinent. Zelo na mestu je, takega človeka vpeljati v protialkoholno ali sploh kako njemu koristno organizacijo, ga dtrgati s tem duševnemu brezdelju ter mu preskrbeti primerne razvedrila. Pri določitvi organizacije pa je posebno paziti na politično mišljenje ali religiozni čut pivca, kar pride zlasti pri izobraženejših zelo v poštev.

Pri osebah, pridobljenih na tak način k treznemu življenju, se poleg dvigajočega zdravja kmalu opazi popolen duševen preobrat.

Pivcu iz premožne hiše pa je najbolje nasvetovati zdravljenje v kakem zdravilišču za alkoholičke in sicer z najmanjšo dobo šestih mesecev do enega leta. Najboljša tozadevna zdravilišča se nahajajo v Nemčiji in v Švici. Uspehi takih zavodov so petkrat večji kot oni skrbstev za alkoholičke ali protialkoholnih društev. Upati je, da tudi Slovenci v doglednem času dobimo tak zavod in sicer tako urejen, da bi bilo mogoče sprejeti tudi boljke revnejših slojev. Zgradbo takega zavoda bo gotovo vsak trezen in pošten Slovenec toplo priporočal.

Ako pivec ali pivka odločno odkloni pomoč, je treba zaprositi pomoči razne oblasti. V takih slučajih je naravnost dolžnost skrbstva, slučaj naznaniti višji oblasti, ki se navadno zavzame najbolj za svojce pivca.

Iz predstojećih vrstic je razvidno, da ima skrbstvo alkoholikov zgolj človekoljuben namen, kateremu naj bi se pridružil sleherni, komur je mar lastna sreča in lepša bodočnost našega naroda. Vsa tozadevna pojasnila in tiskovine daje Protialkoholni oddelček pri poverjenjstvu za socialno skrb v Ljubljani.

Politične vesti.

Dva nova jugoslovanska generaina konzulata se ustanovita v Pragi in Novem Jorku.

Uboga Nemška Avstrija! Republika Avstrija šteje 7 milijonov in 14.000 prebivalcev, od teh živi samo na Dunaju z milijona 350.000. Izmed vsega prebivalstva jih je 5 milijonov 735.000, ki se ne morejo sami preživeti. Ako še tako štedijo, morajo uvažati letno 48.435 vagonov žita 34.410 vagonov krompirja in velike množine masti, mesa in mleka. Ako republika ne dobi nagle pomoči, bo meseca svečana brez hrane in premoga.

Avstrijski komunisti, kar znači neke vrste boljševikov, so imeli nedavno zborovanje na Dunaju. Govorniki so priznavali, da je stranka komunistov dobivala iz Rusije in Madžarske milijone, toda ti milijoni so bili komunistom le v škodo, ker je denar ljudi le kvaril. Ko pa ni bilo več milijonov, so se ti elementi razgubili od stranke.

Avstrija da v zakup tobačni monopol vsled dovoljenja vrhovnega sveta. Izkupilo se bo smelo porabiti le za nabavo živil.

Zaradi Reke so francoski in angleški delegatje na mirovni konferenci izročili italijanskemu ministru zunanjih del skupno noto, na katero Italija še ni odgovorila. Italijanska vlada hoče D' Annunzijevo vojsko zlepa spraviti iz Reke. Vsak vojak, ki se prostovoljno vrne v Italijo, dobi 100 lir nagrade in dopust.

Italijani se dobrikajo Rusom. Italijanska zbornica je sprejela predlog, naj vlada pri ostalih zavznikih posreduje, da se odpravi blokada Rusije, da se obnovi prijateljske razmere z državami na bivšem ruskem ozemlju in da se opusti vsako posredovanje z orožjem.

Gospodarska zveza med Jugoslavijo, Češko in Avstrijo je baje gotova stvar ter je naperjena proti Madžarski. Toda na Avstrijo se ni zanašati, ki se lahko zveze z Madžarsko.

Italija v skrbeh. Italijanska vlada je z naglico pomnožila število karabinerjev za 70.000. Obenem se je sestavila takozvana »kraljeva garda« iz 20 bataljonov najboljšega vojaštva s trenom vred. To da slutiti, da se boje štrajkov in notranji nemirov sploh. Vrednost lire rapidno pada, vsled tega hite Italijani v inozemstvu, da se iznebe lir z raznovrstnim nakupovanjem.

Nemci ne smejo priti na Angleško. Angleški parlament je sprejel zakonski načrt, da pripadniki onih držav, ki so bile v vojni z Anglijo, še tri leta ne smejo prihajati na Angleško brez izrecnega dovoljenja ministra notranjih zadev. Ker so socialisti posredovali za ublažitev teh določb, je izjavil ministrski predsednik Lloyd George: »Resnico je govoril lord Balfour, ki je povodom potopitve neke bolniške ladje po Nemcih vskliknil: »Nemci so beštije in ostanejo beštije!« Tem besedam še dodam, da so Nemci tudi lažnjivci in so se kazali lažnjivce ves čas vojne. Nemčija je kriva, da je padel cvet angleške mladine in da je gospodarska moč angleškega naroda potisnjena za cele generacije nazaj. Nemški narod nima nobene pravice, da bi se skliceval na angleško čast.

Nova obrambna zveza držav. Na posvetovanju v Londonu se baje sklene nova antanta, v katero bo namesto Italije sprejeta Bolgarija, to pa posebno tedaj, ako ostane Italija nepristopna glede Jadranskega morja.

Francoska in Angleška se oborožujete. Francoska vlada je predložila načrt za veliko oborožitev. Zračno brodovje in število tankov se pomnoži, topništvo se

ojači in meje se najmodernejše utrdijo. Na Angleškem pa je istočasno dobilo 23 bataljonov povelje, da se pripravijo za pohod v Egipt, na ruske meje, in v tiste pokrajine, kjer se bo vršilo ljudsko glasovanje.

Za živinorejske namene.

Občine, okrajni zastopi in denarni zavodi se vljudno naprošajo, da pri sestavi proračunov za prihodnje leto ne pozabijo na potrebe naše silno oškodovane živinoreje. Baš ta panoga je v vojni toliko trpela, da bo trajalo nekaj let, predno se najhujše rane zacelijo.

Neobhodno je potrebno, da se pregleda to, kar nam je ostalo. Zato se bo vršilo prihodnje leto več živinorejskih razstav v raznih krajih Slovenije. Poverjenjstvo za kmetijstvo je v svrhu razdelitev nagrad za najboljše uspehe živinorejcev določilo precejšen znesek, vendar pa v imenu dobre stvari prosim, da tudi občine, okrajni zastopi in denarni zavodi stavijo po svojih močeh v proračun primerne zneske za premovane živine.

Eno izmed najtežjih, pa najvažnejših vprašanj je vprašanje pravilne bikoreje. Toliko pa je že sedaj razvidno, da bo nastopilo veliko pomanjkanje na dobrih plemenjakih, če se temu vprašanju ne posveti večja pozornost. Zato priporočamo, da živinorejci prijavijo lepe bikce in merjaške dobrega pokolenja živinorejskemu nadzornjstvu pri kmetijskem poverjenjstvu, ker namerava tisto posredovati pri odbiranju za pleme in pri nabavi plemenjakov. Na vsak način bo treba v zboljšanje bikoreje nekaj večjih žrtev, saj je od dobrih plemenjakov odvisna prihodnost živinoreje. Priporočamo torej, da se vstavijo tudi za nabavo plemenjakov in za obdarovanje najboljših bikov ob priliki licenciranja primerne vsote v proračun, kajti znesek, ki ga ima kmetijsko poverjenjstvo na razpolago, bo služil le v nekako pobudo in priznanje požrtvovalnega dela. Le v skupnem in složenem delu bomo postavili trdne temelje naši živinoreji.

Upam in sem prepričan, da moja prošnja ne bo zastonj, saj bo denar, ki je naložen v smotreni akciji za pospeševanje živinoreje, nosil najboljše obresti v dogledni prihodnosti.

Inž. Zjdanšek,
živinorejski nadzornik.

Kmetijstvo, trgovina in industrija.

Cene hmelju so dosegle v Žalcu izredno visočino. Za 50 kg češkega kmelja plačujejo 3950 do 4100 K, za letnik 1918 do 2400 K.

Cene hmelju so dosegle v Žatcu izredno visoko ničlarico 700 K za 100 kilogramov, štev. 2 po 600 K, krušna moka pa po 500 K za 100 kg. Prešano seno se je plačevalo po 75 K.

55 milijonov carine v enem dnevu je bilo plačane v naši državi dan pred kolkovanjem.

Češke finance. Narodna skupščina je pooblastila vlado, da si najame v inozemstvu kredit za poldrugo milijardo frankov. Obenem sme zahtevati za bodočo oddajo premoženja do 25% varščine.

Tudi Čehoslovaški primanjkuje premoga, vsled česar bo ves promet ustavljen od 24. do 28. t. m.

Draginja premoga na Dunaju. Na Dunaju velja 100 kg premoga na dom postavljenega 104 krone.

Sladkorne tovarne v Jugoslaviji so dane pod ministrsko nadzorstvo. Uvoz sladkorja iz inozemstva je svoboden.

Kolkovani bankovci ne smejo čez mejo. Ministrstvo je strogo prepovedalo izvoz naših kolkovanih bankovcev iz dr-

žave SHS. Kdor se proti temu pregreši, mu bodo bankovci odvzeti ter ga doleti kazen tihotapca.

Vrednost lire in franka pada, zato se vsakogar sviri pred špekulacijo.

Promet v Avstriji ustavljen. Zaradi pomanjkanja premoga bodo na vstrijskih železnicah ustavili ves promet od 20. t. m. opolnoči do 28. opolnoči.

Bolgarski in grški kovan drobiž je tudi v naši državi veljaven vsled sklepa ministrskega sveta. V poštev pridejo bolgarske nikljaste desetinke 5, 10 in 20 leva leva ter grški denar po 5, 10 in 20 loptov.

Tedenske vesti.

Veselo božične praznike in veselo novo leto voščimo vsem naročnikom, bralcem in prijateljem.

Uredništvo in upravništvo „Domovine“.

Položnice smo priložili današnjemu listu. Dosedanje naročnike prosimo, da nam ostanejo prijatelji tudi prihodnje leto. Iz oklica na prvi strani je razvidno zakaj smo se odločili list povečati in mesto samo enkrat izhajati trikrat na teden. Naročnina znaša pri trikratnem prejetju na teden za en mesec K 3, za četrta leta K 9, pol leta kron 18, za celo leto kron 36. — Prejetje samo petkove številke pa velja na mesec K 1, na leto K 12. Ako ne bo na položnici posebne pripombe, da velja naročnina samo za petkovo številko, bomo smatrali, da je naročnik poslal naročnino za trikratno prejetje.

Za bodoče občinske volitve že bobnajo socialni demokratje tako zmago-slavno, kakor bi že bili gospodarji v občinah. Od želje do resnice pa je še dolga pot in nobena juha se tako vroča ne po-je, kakor se kuha.

Draginjske doklade za državne uslužbence so že urejene ter se uveljavijo te dni počenši 1. decembrom t. l. Doklade bodo znašale pričenši pri 11. činovnem razredu do 3. činovnega razreda po 10%, do 40%, torej nižji kot je plačilni razred, višja bo draginjska doklada.

Nove vojaške takse. Vsled naredbe deželne vlade, je dolžan vojaško takso plačevati vsakdo, ki je nesposoben, da bi osebno služil v narodni vojski. Pri tem ni razlike med vojaškimi in črnovojniškimi obvezanci. Nesposobnost se bo dognala na vsakoletnih naborih, za leto pa so odločilna prebiranja, ki so se vršila ob priliki vpoklica k orožnim vajam. Vojaški oproščenci med vojno, ki so služili samo šest mesecev, morajo plačati polovico takse. Ako pa med vojsko sploh niso služili, ali manj kot šest mesecev, zadene jih cela taksa. To najemno stanje pa ne zadene onih, ki so bili oproščeni kot državni, deželni in občinski uslužbenci, nadalje uslužbenci javnih dobredelnih zavodov. Vsi vojaškotakсни obvezanci se morajo zglašiti vsako leto meseca januarja pri svoji pristojni občini.

Zoper podraženje mesa ljubljanskih mesarjev je nastopila naša deželna vlada z vso strogostjo. Ker so mesarji neopravičeno zopet zvišali ceno za 4 K pri kilogramu, jim je deželna vlada ukazala, da takoj opuste ta povišek, sicer bo nastopila proti njim po zakonu zoper navijalce cen.

Dimnikarji so zvišali svoj cenik za celih 500 procentov.

Državna posredovalnica za delo. Podružnica za Ljubljano in okolico. Deležijo: pisarniške moči (252), trgovski so-

trudniki in sotrudnice (179), dninarji in dninarice (156), rudarji (138), vajenci razne stroke (115), sluzkinje, kuharice, gospodinje (113), tovarniške in poljske delavke in delavci (111), slugi, vratarji, mlinarji, peki, mesarji, krojači, čevljarji, šivilje, natakariji, natakarike, strojni ključavničarji, slikarji, kovači, sedlarji itd. — Delo je na razpolago: hlapcem, deklam, telakom, sluzkinjam, kuharicam, gospodinjam, vajencem razne stroke, mizarjem, dninarjem, dninaricam, ključavničarjem, pletarjem, tesarjem, pis. močem, steklarjem, žagarjem, čevljarjem, šiviljam, kolarjem itd.

Za revne stroke je Odbor SHS žena za siročad v Ljubljani priredil letos trikrat javne zbirke ter se je nabralo po celi Sloveniji 253.573 K, vrhutega mnogo obleke, perila in obuvala. S temi podporami se je pomagalo delavskim otrokom v Zagorju, Trbovljah, Hrastniku, Trzinu in na Jesenicah. Primorske otroke je odbor ponovno pošiljal na Hrvaško in v Slavonijo na boljšo prehrano. Na Koroško in v Prekmurje se je poslalo blaga za več kot 3000 otrok, v Ljubljani in drugih mestih pa se je razdelilo blaga za 15.000 otrok. V Srbijo se je poslalo otrokom blaga za 200.000 K.

V prostovoljno smrt je šel ravnatelj bivšega goriškega učiteljskega Viktor Bežek, dolgoletni urednik »Ljubljanskega Zvona«, zelo marljiv in plodovit slovenski pisatelj. Pokojnik je žrtev vojne, ozir. italijanske grabeljivosti. Pokopali smo ga v nedeljo pri Sv. Križu v Ljubljani.

Umrli je Jožef Kepic iz Most pri Kamniku 72 let star. Bil je zvest pristaš naše stvari. Naj mu bo zemljica rahla.

— **Umrli** je v Dupljah na Gorenjskem župnik in pisatelj Peter Bohinjec.

Kaj je z ljudskim šolstvom na Kočevskem? V tem oziru bi bilo vendar treba, da se odredi nekaj enotnega, zakonitega. V nekatere šole se je uvedel slovenski pouk, drugod se poučuje nemško, mena celo v kočevskem narečju. Celó v eni in isti občini ni enotnosti. Tako sta v občini Mozelj dve šoli, na eni je slovenski, na drugi pa nemški pouk. Ljudstvo je mnenja, da si lahko samovoljno urejuje pouk. Slabo tudi vpliva, ker so se opustile šole tam, kjer je poprej nemški »Schulverein« zadrževal redne šole, a sedaj stoje z vsem potrebnim opremljena poslopja prazna (n. pr. Laze), a starše se sili, naj bi pošiljali 6—8 km daleč otroke v sosednje šole, a to čez hribovje. Tudi z zasilnimi šolanji s samo dvakratnim poukom na teden, kakršne so se napravile na Vrčicah, v Marvlu itd. ni skoraj nič pomagano.

V Mariboru že imajo svoj papirnati drobiž. Kedaj ga dobimo v Ljubljani.

V Gorjci štrajkajo profesorji na italijanskih srednjih šolah, ker že od septembra niso dobili plač.

V Ptuj ustanovi Ljubljanska kreditna banka svojo podružnico.

Povrnitev vojne škode na Koroškem. V Velikovškem okraju se v najkrajšem času izplača ena tretjina vojne škode. Le tam, kjer je škodo cenil neki Poljanko, se mora škoda še enkrat ceniti.

Nova električna centrala za Gorico. Goriški magistrat je kupil v Solkanu Lenassijev mlin za 250.000 lir, kjer se zgradi ob padcu Soče nova električna centrala za mesto in okolico z 2000 konjskimi silami.

Goriško moško učiteljske so premetili v Tolmin, kjer so gojenci vsled pomanjkanja stanovanj spravljani v takozvanem »Škodnikovem konviktu«. (Škodnik je bil Slovenec, ki je leta 1848. dezertiral k Italijanom, kjer je postal generalni major. S tem imenom se sedaj Italijani dobrikajo Slovencem.)

Zadnje vesti.

Za naše begunce je dovolil finančno gospodarski odbor pri ministrstvu 7 milijonov kron.

Naša valuta bo rešena takoj po novem letu. V par dneh predložil finančno - gospodarski odbor ministrstva končni predlog za rešitev našega denarnega vprašanja. Pri kolkovanju se je res dognalo dosti manj bankovcev, kakor se je bilo batj. Baje se je dobilo nekaj nad 5 milijard kron.

Tihotapca so ustrelili mejne straže pri Vrhniki. Tihotapec je nameraval spraviti čez mejo k Italijanom velike množine tobaka. Tihotapčevo ime še ni znano.

Svobodna trgovina z živili ustavljena. Da se zajezi špekulacija in veržništvo je ministrski svet sklenil, da zopet odpravi svobodno trgovino z živim živežem.

Rekvizicije žita. Ministrski svet je naročil prehranjevalnemu ministrstvu, da odredi rekvizicijo žita. Žito pa se ne bo rekviriralo, pri kmetih, temuč le pri veleposestnikih in pri židovskih prekupcih, ki so kupili in poskrili ogromne zaloge žita in s tem povzročili pomanjkanje in draginjo.

Za prehrano Ljubljane je dovolilo ministrstvo 450.000 dinarjev.

Narodni svet za neodrešeno ozemlje za Ljubljano in okolico se je ustanovil zadnjo nedeljo v Ljubljani.

Raznoterosti.

* **Tolstojeva vdova umrla.** V Jasni poljani je umrla vdova največjega ruskega pisatelja Leva Tolstega.

* **200.000 vojnih invalidov** ima samo Čehoslovaška država.

* **300 kilometrov na uro.** Iz Pariza javljajo o velikem odkritju, s pomočjo katerega bo mogoče doseči zrakoplovu strmoglavo hitrost 300 km na uro in to v največjih višinah. Do zdaj se je moglo leteti samo do neke gotove višine zaradi redkosti zraka. Motor je že na 5000 metrov izgubil svojo odpornost. Rateau, član akademije znanosti, je napravil turbino, ki jo goni plin in napravi 30.000 gibov na minuto in s tem centrifugalnim ventilatorjem zgoščuje zrak, ki je potreben motorju. Tako bo motor lahko delal v vseh zračnih plasteh z enakim uspehom. Poskusi so pokazali, da se more doseči s tem aparatom hitrost 250 kilometrov na uro in delajo, da dosežejo hitrost 300 kilometrov. Tako bo mogoče preleteti v osmih urah iz Pariza v Carigrad.

* **Kako je razsajala španska bolezen.** Lansko leto in sicer v zadnjih dvanajstih tednih je umrlo za špansko boleznijo skoraj šest milijonov ljudi. Sodi se, da je bilo v svetovni vojski 20 milijonov mrtvih. V isti dobi v štirih letih in pol, je umrlo za špansko boleznijo 108 milijonov ljudi. V indiji sami je umrlo za špansko boleznijo 3 milijone prebivalcev. V Bombayju 5000, Delhi, ki ima 200.000 prebivalcev, je imelo vsak dan 800 mrličev za omenjeno boleznijo. Pujab je izgubil 250.000 ljudi. V Kapskem mestu je izgubilo 2000 otrok starše. Avstralija je morala poslati v Samoo sanitetno ladjo, ker je bilo tamošnjega prebivalstva bolnega 80 odstotkov. Belo prebivalstvo je moralo samo preživljati ali pokopavati uboge domačine. V Novi Zelandiji je prenehalo javno delo. Žrtve v Ameriki so bile grozne, niti v Kanadi ni bilo dosti boljše. V Ontariu in zapadnih pokrajinah je umrlo nič manj nego 108 zdravnikov. Ogromno je število za špansko boleznijo umrlih Indijancev. Največ žrtev je bilo na Španskem, kjer je domovina te kuge. V Barceloni je umrlo vsak dan po 1200 ljudi. Imenovana epidemija je grozno razsajala tudi na Francoskem, Nemškem in v naših krajih.

* **Kitajski okus.** Kitajci so kar nori nad okusnostjo nekaterih tičjih gnezd in celo gojijo morske galebe zato, da jim delajo taka gnezda iz svoje slin, ki se potem na zraku strdi. Zelo okusna sladščica so gnezda neekga galeba z imenom Salangen, ki so baje resnično nekaj posebnega v tem oziru. No, mi bi jih gotovo ne jedli z velikim apetitom.

* **Zvit lisjak.** V nekem vrtu v Kopenhagenu, ki pripada blaznici, je sedel eden gojencev tega zavoda in se delal, kot da lovi ribe. S trnkom, na katerem je bil črv, je nihal nad grmom velikega tulipana. Eden mimoidočih je pomislil: »Ubogi norec, res, človeku se mora smiliti. «Nato reče glasno: »Kaj delate?« — »Lovim ribe«, je dejal ta. »Tako. Le koliko časa mislite biti tu?« — »Cel dan.« — »Čujte! Pojdite raje na čašo kave«, ga je povabil dobričina s seboj. Ta je res šel. Dobil je kavo in cigaro. »Tedi, vi ste lovili ribe?« je dejal gospod. »A koliko ste jih vlovili?« Norec je nihnol oblak dima v zrak in dejal: »Vi ste četrti . . .«

* **Jugoslovanski učenjak.** Za časa vojke se je nahajal narednik I. v pisarni neke bolnice na bojišču. Ker so v to bolnico prihajali bolniki raznih narodov, je potreboval zdravnik, ki je bil trd Nемеc, tolmača. Nekega dne pride zdravnik v pisarno in vpraša: »Kdo zna srbski?« — »Jaz«, se oglasi narednik I. — Doktor je ves vesel, ker je našel človeka, ki zna srbski in ga odvede k vojaku, ki je pravkar prišel. Čez nekaj dni pride zopet doktor. — »Kdo zna hrvatski?« — »Jaz«, se zopet javi narednik. Zdravnik ga začudeno gleda in to pot je moral biti narednik za tolmača hrvatskega jezika. Preteklo je zopet nekaj dni in doktor je rabil tolmača za »bosenski« jezik. In zopet se je javil narednik. Zdravnik ga je začel gledati z velikim spoštovanjem. Neke nedelje je bil doktor ves v skrbeh. Dobil je snis, katerega je bilo treba prevesti na »ilirski« jezik. Kje naj najde človeka, ki bi znal ilirski. — In zopet se oglasi narednik. — »Koliko jezikov vi govorite, to je res neverjetno«, se je čudil doktor. »Nikdar ne bi kaj takega mislil o vas«. — Čez nekaj dni zopet pride zdravnik. Bojazljivo je pogledaval na narednika, kakor da si ne upa reči, kar bi hotel. Narednik ga vpraša, kaj se je zopet zgodilo. — »Oh«, vzdihne doktor. »Vi govorite toliko jezikov, ali to pot mi gotovo ne boste mogli služiti za tolmača. Danes je prišel ujetnik, ki govori »črnogorski«. Ali kdo naj najde tolmača za ta jezik?« — »Jaz govorim tudi črnogorsko«, odgovori narednik. — »Za božjo voljo!« vzdihne zdravnik. »Jaz ne razumem, kako morete toliko znati. Vi ste gotovo vse svoje življenje porabili za učenje jezikov.«

Izhaja vsak petek.

Letna naročnina za tekoče leto 12 K, za pol leta 6 K.

Posamezna številka 80 vinarjev.

Inserati po dogovoru.

Uredništvo in upravitelstvo:

Radna ulica št. 6, prilike desno.

Odgovorni urednik: Emil Vodeb.

Tisk »Narodne Tiskarne« v Ljubljani.

Izdaja: Konsorcij »Domovina«.

Lepa bogata zaloga posebno krasnih briljantov po primernih cenah za vsako darilo, kakor za **birmance, neveste, krste, godove itd. velika izbira.**

Naznanja slav. občinstvu, da se ceniki letos ne razpošiljajo, ker ni blaga po vzorcih.

Vljudno vabi in se priporoča

Tvrdba F. Čuden

Prešernova ulica 1 v Ljubljani.

J. C. Kotar
Ljubljana
Wolfova ulica 3.

Drogerija!

Fotomanufaktura!

Izvrstne
poljedelske stroje

in

vsakovrstno železnino

priporoča tvrdka

Franc Stupica
Ljubljana

Marije Terezije cesta št. 1.

Primešaj „Mastin“ krmi.

Če živina krmo lažje in do zadnjega pravi in popolnoma izkoristi, da se na koncu nič ne izgubi, če se dvigne slast do zretja, potem se pospešuje rednost, vsled tega težka živina, mašč. meso, jajca, mleko. To se doseže, ako primetno krmi enkrat na teden peat praška Mastina. Ob pomankanju krme, ko se uporabljajo nadomestna sredstva za krmilo, ga se prinese dvakrat na teden prašek Mastina je dobil najvišje kolajne na razstavah v Londonu, v Parizu, v Rimu in na Dunaju. Tisoč gospodarjev hvalijo Mastin, ko ga enkrat polzkusijo, ga ponovno rabijo. 3 zavojev praška Mastina zadostuje za 6 mesecev za enega prašiča ali vola. Glasom oblastvenega dovoljenja sme Mastin prodajati vsak trgovec in konzumna društva. Ako se pri vas v lekarnah in trgovinah ne dobi, potem naj se naroči po poštni dopisnici v izdelovalnici Mastina, to je

lekarnar Trnkoczy v Ljubljani

5 zavojev (paketov) Mastina za 20-50 K poštne prusto na dom. Od tam se pošlje Mastin s prvo pošto na vse kraje sveta.

A. Drufovka
manufaktura
na debelo.
: Ljubljana :
pri Balkanu.

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbni inženir.

Specialno stavbeno podjetje za betonske, železobetonske in vodne zgradbe

v Ljubljani, Hilšerjeva ulica 7

Izvršuje strokovno:

naprave za izrabo vodnih sil, vodne žage, elektrarne, betonske in železobetonske jezove, mostove, železobetonska tovarniška poslopja, skladišča, betonske rezervarje, železobetonsko oporno zidovje in vse druge betonske in železobetonske konstrukcije.

Prevzema v strokovno izvršitev vse načrte stavbeno inženirske stroje. — Tehnična mnenje. — Zastopstvo strank v te nižjih zadevah.

Jugoslovanski kreditni zavod r. z. z o. z.

v Ljubljani, Marijin trg 8, Wolfova ulica 1

sprejema hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. —

Daje posojila na vknjižbo, porošstvo vrednostne papirje, in na blago ležeče v javnih skladiščih.

Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji.

Neposredno pod državnim nadzorstvom.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Delniška glavica . K 20,000.000.—
Rezervni fond . . . K 8,000.000.—

Podružnice:

v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu,
Zorici, Celju in Mariboru.

Sprejema

vloge na knjižice in na
tekoči račun.

Nakup in prodaja vseh vrst vrednost-
nih papirjev, deviz in valut. Vnov-
čevanje kuponov, izžrebanih zastavnih
pisem in obligacij.

Nakazila in kreditna pisma.

Borzna naročila.

➔ Promese ➔
k vsakemu žrebanju.

➔ Posojila ➔
na vrednostne papirje.

Eskontovanje menic.

Sprejemanje
vrednostnih papirjev v
hrambo in oskrbovanje.

Stavbeni krediti.

Aprovizacijski krediti.

Poslovnica
avstrijske državne
loterije.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po čistih

3%

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje
posojilnica sama za svoje vložnike.

Rezervni zaklad K 1,100.000.

Hranilne vloge K 42,000.000.

Ustanovljena leta 1881.

Največja slovenska hranilnica! Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica števil. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada „ 2,500.000

➔ Sprejema vloge vsak delavnik. ➔

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Hranilnica je popolnoma varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in
obligatornemu odplačevanju dolga.

V podporanje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.

Delniška glavica: K 30,000.000. **Jadranska banka Podružnica Ljubljana.** Rezerve: okrog . K 10,000.000.

Centrala: TRST. — Podružnice: Dubrovnik, Dunaj, Kotor, Metkovič, Opatija, Split, Šibenik, Zadar, Ekspozitura Kranj

Sprejema:

Vloge na knjižice.

Vloge na tekoči in žiro račun
proti najugodnejšemu obrestovanju. —
Rentni davek plača banka iz svojega.

Kupuje in prodaja:

vize, valute, vrednostne papirje itd.

Eskontira:

Menice, devize, vrednostne papirje itd.

Izdaja:

Ceke, nakaznice in akreditive na vsa
tu. in inozemska mesta.

Daje predujme:

na vrednostne papirje in na blago, le-
žeče v javnih skladiščih. Daje trgov-
ske kredite pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema:

Borzna naročila in jih izvršuje najku-
lantneje.

Brzojavni naslov:

➔ **JADRANSKA.** ➔

Telefon št. 257.

Avstrijska republika v lakoti in pred popolnim gospodarskim propadom.

Državni kancler avstrjske republike dr. Renner je šel v velikem spremstvu državnih tajnikov v Pariz, da prosi tamkaj pri mirovni konferenci milostj in usmiljenja. Nemška Avstrija, zlasti Dunaj, je na tem, da od lakote izumre in od mraza pogine. Ta mlada republika je tudi tik pred popolnim gospodarskim polomom. Umestno bi bilo, dobesedno prinesiti izvajanja avstrijskih državnih pred pariško komisijo, da bi naši državljani — zlasti tisti, ki pri nas cez vse zabavljajo — uvideli, v kako strašnem položaju se danes nahaja Avstrija. Zal nam prostor to ne dopušta, zato hocemo navesti samo glavne stvari.

V Avstriji je uvedena najstrožja revizija žita, živine in drugih kmetijskih pridelkov. Toda $4\frac{1}{2}$ milijona prebivalcev na deželj ne more reati vseh velikih mest, med katerimi ima samo Dunaj $2\frac{1}{4}$ milijona prebivalcev. (Cela avstrijska republika šteje namreč nekaj cez šest milijonov prebivalcev.) Žita pridelava Nemška Avstrija največ za trimesečno potrebo tamosnjega prebivalstva, navzlic reviziciji se je pa spravilo letos skupaj $\frac{1}{3}$ tega, kar se je hotelo. Zato je republika navezana izključno samo na dovoz živil iz tujine. Država uvaža živila sama in doplačuje pri tem ogromne svote. Samo pri moki in kruhu doplača sedaj 400 milijonov kron na mesec, kar znaša skoraj pet milijard na leto. Sicer nekoliko manj, vendar pa še vedno izredno veliko doplačuje republika pri uvozu zmrznjenega mesa in ameriške masti. Zmrznjeno meso stane republiki 1 kg 83 kron, mast čez 100 K. Prvo progaja na karte od 25 do 48 kron, mast pa 1 kg 68 K. To meso dobe ljudje vsakih 14 dni enkrat po dekagramih, mastj pa na teden toliko, da si ž njo se majhnih brk ni mogoče dobro namazati. Na karte dobe ljudje vsak teden samo en hlebec kruha ter $\frac{1}{4}$ kg moke za kuho. Od tega, kar se dobi na karte, ne more niko živetj, in brez tega mora večina ljudi umreti lakote. Največ trpe pomanjkanje otroci, ki od glada kar cepajo. Matere sploh ne morejo več dojtj otrok, ker so čisto suhe in izstradane. Le malo ljudi si lahko kupuje živila pod roko. Prinašajo jih v republiko iz sosednih držav ver.zniki v majhnih količinah. Cene takih živil so strašne. Moka se dobi 1 kg za 50 K, sladkor 1 kg 70 K, liter mleka 16 K, svinjska mast 200 kron, goveja mast 200 do 250 kron (to si kupujejo judje, ker svinjske mastj ne smejo jesti), krompir 10 K kg, goveje meso, ki se pa navadno izkaže, da je konjsko, 1 kg 120 K. Kakor rečeno, tega, kar se dobi od verižnikov pod roko, je zelo malo, država pa ima vseh zalog živil le toliko, da bi se moglo prebivalstvo najskromnejše in najpiclejše preživljati do 18. januarja. Kaj bo potem, njihče ne ve. Avstrijsko casopisje je mnenja, če ne bo do takrat nobene pomoči, da si bo moralo ljudstvo v obupu samo pomagati. »Morgen« meni, da bo vlada v tem slucaju odstopila in da se bo 6 milijonov podivjanih in izstradanih Avstrijcev razlilo po sosednih državah. Pravijo, da v 20. stoletju ne more noben narod od lakote boguvdan biti, med tem, ko si sosedni narodj ptajo trebuhe«. Avstrijski državniški so šlj v Pariz, da opozore svet na obupen položaj svoje republike. Dr. Renner je izjavil mirovni konferenci, da se ne upa več vrniti na Dunaj brez kruha in brez kredita. Odklanja odgovornost, če bo doma ljudstvo brez vlade v obupu in lakoti podivjalo in napravilo velesilam najtežje politične, vojaške in finančne naloge.

Avstrijski državniški zatrjujejo, da živil ne morejo več uvažati, ker nima država nobenega kredita več. Avstrijska krona je 30-

krat manj vredna kot pred vojno in za njo v inozemstvu sploh ni mogoče dobitj živil. Proračun republike kaže primankljaja 8 milijard kron. Dolg raste neprestano. Do oktobra 1920 bi republika potrebovala samo za nakup živil najmanj 100 milijonov dolarjev. Kje so druge svakdanje potrebščine? Kje denar za obute in obleko, ko je ljudstvo nago in boso? Odkod naj se vzame kurjivo, vsaj za kuhinjo? Dunaj ne strada samo, marveč tudi zmrzuje. Drva stanejo 1 kg 2 kroni, a tudi za tako ceno jih ni. Tisoči in tisoči ljudi hodijo vsak dan v okolico s sekuro in žago in uničujejo najlepše gozdove dunajske okolice, da si tako preskrbijo par polen vsaj za kosilce. Premoga za kurjavo pečj sploh njihče ne dobi, za kuho s težavo kak klogram. Prijmanjkuje ga za pogon železnice (vsled tega bo v Avstriji ustavljen ves promet na železnicah od 20. do 28. decembra), tovaren, preskrbo plinovih in električnih naprav. Avstrijski državniški prosijo v Parizu za dovoljenje, da zastavi ali proda republika svoje državne monopole, vodne sile in železnice, samo da bo mogla rešiti prebivalstvo sicer gotovega pogina. Komisija mirovne konference je še, predno so nastopili nemški državniški s prošnjo, izjavila, da so ji obupne razmere v Avstriji znane in da ji bo dala na razpolago 3000 vagonov žita, ki leže v Trstu. Ko so Nemci s prošnjo končali, jim je dejal predsednik komisije dr. Hugh Levick, da se bo komisija potrudila preskrbetj za avstrijsko republiko razen že obljubljenih 3000 še 2000 vagonov žita. Na druge želje bo komisija čim preje odgovorila.

Končamo to žalostno pripovedko. Le nekaj bi radi pripomnili. Ako bi še kdo govoril, da je v Avstriji boljše kot pri nas, požene naj se ga za kaznen čez mejo in kmalu bo mlo na kolenih prosil, da bi smel še nazaj.

Kaj bo z avstrijskim vojnim posojilom?

Na Češkem so stavili strokovnjakom in važnim gospodarskim zavodom več vprašanj, kako mislijo, da naj bi se rešilo avstrijsko vojno posojilo. Na ta vprašanja so dojtji 22 odgovorov. Enajst mnenj se je izjavilo za to, da se vojno posojilo uniči, enajst pa jih je bilo mnenja, da se vojnega posojila ne more spraviti ob veljavo. V odgovoru povdarja 14 strokovnjakov, da bi plačanje vojnega posojila češko državo občutno oškodovalo, 8 jih je mnenja, da bi ne bilo škode za državo, dva pa sta nazora, da bi država trpela škodo, tudi če bi se vojno posojilo ne plačalo. Vsi, ki so bili vprašani za svet, so izjavili, da se da rešiti vprašanje poplačila vojnega posojila le za vse enako in se izjem, da bi eden dobil zanj več, drugi pa manj, ne more delati. Tako bi se vprašanje vojnega posojila sploh ne dalo rešiti. Da bi se odplačalo vojno posojilo v zvezj z oddajo premoženja, se je izreklo za to 6, proti pa 12 strokovnjakov, ostali so podalj glede tega vsak zase posebno mnenje. Nekateri odgovorj so tako poučni in zanimivi, da ni odveč, ako se ž njimi nekoliko pobljže seznanimo.

Profesor Horaček je mnenja, da se mora reševanje vojnega posojila presojati pred vsem z gospodarskega stališča. Zato je popolno in splošno uničenje vojnega posojila nemogoče. Profesor Kolovšek pravi, da češka država lahko odklonj vojno posojilo, ker je to dolg sovražne države. V praksi pa se ne da izogniti vplivu vojnega posojila, ki ga ima na javno premoženje. Predlaga, da naj se da zasebnikom za vojno posojilo največ 30% prvotne vrednosti. Profesor Mildschuh pravi, da je treba vojno posojilo unčiti, če to nujno zahteva finančni položaj države. Če dovoljujejo finančna sredstva, je on sicer za to, da se vojno posojilo nizko (1%) obrestuje. Ž njim se strinja češka družba za narodno gospodarstvo.

Dr. Stern predlaga, da se vojno posojilo zamenja za novo 2% državno posojilo. Prške nemške banke so za to, da se vojno posojilo izplača v zvezj s premoženjsko oddajo. Podobno stališče zastopa Zveza čeških posojilnic. Trgovska zbornica v Pragi je mnenja, da bi bilo uničenje vojnega posojila katastrofa nele za prizadete, marveč tudi za državo. Njihče ni pričakoval, da se bo vojno posojilo poplačalo v polnem obsegu. Vojno posojilo se po njenem nasvetu konvertira tako glede nominalne vrednosti kakor glede obrestovanja. Zveza nemških bančnih in hranilničnih uradnikov je izdelala predlog, kako bi vojno posojilo ugasnilo. Če bi se vsako leto vzelo 1% na amortizacijo, bi znašali stroškj za amortizacijo 80 milijonov kron — ako se predpostavlja, da je na Češkem 8 milijard vojnega posojila —. Ako se prišteje k temu še $3\frac{1}{2}\%$, obrestj (280 milijonov), bi bilo treba na leto skupaj 360 milijonov kron. Na ta način bi vojno posojilo ugasnilo v 43 letih, če bi se pa napravila v to svrhu posebna amortizacijska blagajna, pa v 29 letih.

V podrobnosti smo prinesli, kakor je videti, večinoma mnenja onh, ki so za izplačanje vojnega posojila, to pa za to, ker smo ta mnenja povzeli iz časopisa, ki stoji tudi na tem stališču. Ako nam bo mogoče, bomo skušali dobitj tudi izjave in mnenja onih zavodov in onih strokovnjakov, ki so se prav odločno izjavili proti odplačilu vojnega posojila. Dobro je, če se v tej stvari slišita oba zvona. Zlastj se nam zdi potrebno, da zahteva to »Domovina«, ki ni nikdar agitirala za avstrijsko vojno posojilo in ki je bila od avstrijskih mogotcev v vojno celo ustavljena, ker ni hotela varati ljudstva z lumparsko reklamo za avstrijsko vojno posojilo. Kdor je bral »Domovino« in poslušal njene nasvete, danes nima vojnega posojila. — V bodoče hočemo zavzetj napram vojnemu posojilu stališče, ki bo najbolje odgovarjalo koristim naše nove države ter po možnosti varovalo gospodarske interese širokih plasti naroda. Umevno je, da pri nas danes še njihče ne ve in njihče ne more vedeti, kaj bo z vstrijskim vojnim posojilom.

Manjca:

Nekaj veselega iz žalostnih dni.

Slovenci so v splošnem vesel narod. Naj ga še tako tarejo vsakovrstne nadloge, naj ga peza krivic in raznega gorja še tako klone k tlom, humorja ne izgubi nikdar. Zato so še celo v času, ko je bič svetovne vojne tako neusmiljeno udrihal po naših hrbitih, krožile med vojaštvom, kakor tudi med civilnim prebivalstvom razne smešne anekdote in zabavljice, ki so bile deloma resnične, deloma pa seveda zmisljene. Mnogo sem jih zapisala, da se otmejo pozabljenju. Naj jih bralecem v razvedrilo nekaj tu zabeležim.

Kmalu potem, ko so Rusi zavzeli gališko mesto Przemisl, je bilo v nekj bolnišnici Rdečega križa na Dunaju zelo živahno. Ranjenci so bili obveščeni, da tisti dan praznuje cesar Karol (ki je bil tedaj še prestolonaslednik) svoj god in da ob tej priliki poseti ranjence v dotični bolnici. Med ranjenci je zavladalo splošno zanimanje, kaj vendar jim bo povedal in prinesel prestolonaslednik. In res, popoldan, nekako ob 2. uri je vstopil v bolnico »Veličanstvo Karol« s svojim adjutantom in malim spremstvom. Bil je videti izredno »židane volje« in se kazal zelo usmiljenega in radodarnega. Stopal je od postelje do postelje in izpraševal ranjence, odkod so doma, kje so se borili in kakšno darilo bi radi prejeli od njega. Prošnje ranjencev so bile raznovrstne. Nekateri so prosili denarja, drugi odklovanja, največ jih je pa prosilo za dopust. Prestolonaslednikov adjutant je vse prošnje vestno zabeležil, Karol je pa obljubil, da jim gotovo ugodj. Nekako v srednj sobe je ležal na trdi postelji tudi neki kranjski Janez. Obrnjen je bil tako, da se mu je vi-

delo le polovico obraza, a tudi iz te polovice je bilo brati neko lokavost in hudomušnost. Ko pride Karol do njega, ga sočutno vpraša:

»Ud kod ste pa vi doma, dobri človek?«

»Od Sv. Križa na Dolenjskem, Veličanstvo«, odgovori Janez.

»Pa kje ste se borili?«

»Tj. mišeljmu (Przemslu), Veličanstvo.«

»In kaj želite, da vam naklonim?«

»Oh Veličanstvo, če bi smel, bi prosil, naj mi darujejo eno kranjsko klobaso, ki naj bo vsaj toliko dolga, da bo segala od mojega desnega do levega ušesa.«

Spremljstvo, kakor tudi prestolonaslednik sam, so se glasno zasmeli tej prošnji, a vendar je Karol namignil adjutantu, naj piše tudi to.

Kmalu po Karlovem odhodu je prišel k Janezu neki dvorni služabnik z vrvico, da mu izmeri razdaljo med desnim in levim ušesom. Pritisnivši mu prvi konec vrvice na desno uho, mu pravi:

»Vzdignite nekoliko glavo, da zamorem priti z vrvico do levega ušesa.«

Janez vzdigne glavo, toda — ojoj — levega ušesa ni nikjer, mesto njega pa zeva velika rana.

»Za Boga«, vsklikne prestrašen služabnik, »kje pa je vaše levo uho?«

»Am pri Mišeljmu (Przemslu) nekje bo ležalo«, odgovori lokavo Janez.

Služabnik je hitro odšel. A kmalu se je spet vrnil, položil pred Janeza dvajset srebrnikov in dejal:

»Veličanstvo vam javi, da ni v njihovi moči nabaviti vam tako dolgo klobaso, ki bi segala od vašega desnega ušesa pa tja do Pzfemsla. In da ga tega odvezete, vam daruje tu dvajset srebrnikov.«

Na bojnem polju je imel oddelek vojakov dobrovoljnega kurata (vojnega duhovnika), s katerim so se vojaki prav dobro razumeli. Ker je bil kurat Slovenec, je z vojniki prav rad slovensko kramljil, in ko so ga nekoč klicali vojaki z »gospod feldkurat«, jim pravi smehljaje:

»Veste fantje, beseda feldkurat pravzaprav ni slovenska beseda. Kdo izmed vas mi ve povedati, kako bi me morali nazivati, da bi se čulo bolj slovensko?«

Med vojniki je nastal molk. Kar naenkrat se pa oglasi neki vojak, ki je za silo tudi »nemško tolkel« in pravi:

»Jaz vem!«

»Dobro Mihelič, kar povej nam!«

Vojak Mihelič pa, ki je besedo »feldkurat« natančno dobesedno slovensko prestavil, se moško odreže:

»Odslej vas bomo imenovali: naš dobri gospod poljski kravji svetovalec«. (Feldkuh-rat).

V času, ko je padla italijanska bomba v bližino Samassove livarne v Ljubljani, drveli so ljudje skupaj in ugibali, kaj je laški pilot s to bombo pravzaprav namerjal. Eni so bili mnenja, da je nameraval uničiti z njo ljubljanski grad, drugi, da je mislil uničiti Samassovo tovarno in tretji zopet kaj drugega. Kar se oglasi star možiček, ki je stanoval v Zvonarski ulici, in pravi:

»Eh, veste kaj, Lahonu ni bila mar ne tovarna in ne ljubljanski grad, pač pa je namerjal bombo v Zvonarsko ulico (tam namreč so se nahajale tolerančne hiše), dobro vedoč, da če zadene bomba na mesto, bo ubitih lepo število avstrijskih oficirjev.«

4. Nekoč se je na zemlji pojavilo tako močno bobnenje, da se je čulo prav gori do nebeškega prestola. Bog, to začuvši, zopet svojemu angelu:

»Idj na zemljo in poglej ali je nastal tam dolj potres, ali razsaja vihar z blisk in grom!«

Angel gre. Kmalu se vrne in pravi:

»Čuj me večni gospodar! Na zemlji ni potresa in gromenja, pač pa je nastala povsem svetu silna vojska in bobnenje, ki se čuje v nebo, je gromenje smrtonosnih topov.«

Kazsrdil se je Večni in rekel:

»Kdo izmed zemeljskih črvov si je drznil na svojo pest uprizoriti morijo človeških življenj, čez katere gospodujem le jaz? Gorje njemu!«

In vzel je Večni popotno paljco v roke, stopil na zemljo ter se na mah pojavil v dvoranah, kjer so imeli vojujoči vladarji ravno svoja zborovanja. Izprašal je vsakega posebej, čemu se vojskuje in potem je vsakemu podelil svoj blagoslov ali pa tudi strašno prokletstvo. Med drugimi pride vrsta na srbskega kralja Petra.

»Zakaj si se začel vojskovati?« ga vpraša Večni.

Peter vojaško, a vendar ponizno salutira in pravi:

»Vladar vseh vladarjev, to storiti sem bil jaz primoran. Mala je moja državica in zmučen si moji ljudje. Toda navalila sta name kar dva vladarja s silno vojsko in jaz sem moral prijeti za meč, da ovarujem pred volkovji svojo zemljo, katero si mi ti izročil. Ako bi bil zapravil le košček te zemlje, težak bi mi bil odgovor pred svojo vestjo, težak odgovor pa tudi pred tvojim sodnim stolom.«

Večnemu se obraz razjasni. Z milim glasom reče Petru:

»Dobro si ravnal, moj sin. Zato bom blagoslovil tvoj trud in tvoja dela. Kdor je v malem zvest, ga bom čez veliko postavil. Tvoja država bo postala velika in mogočna, ti pa boš najbolj spoštovan in ljubljen vladar na zemlji.«

Nato se je večni obrnil k nemškemu cesarju Viljemu:

»Zakaj se vojskuješ ti?« Odgovori!«

Viljem je zacepetal z ostrogami ter rekel ošabno:

»Jaz se vojskujem, ker hočem postati tebi enak. Moja ideja je: Bog in cesar.«

Večnemu se zmrači čelo. Kakor grom je zabobnel njegov glas:

»Oj ti črv zemeljski! Ti obračaš, jaz pa bom obrnil. Ne veš li, da kdor se povišuje, bo ponižan. Radi tvojega napuha se boš vsedel čisto na tla. Kot ubežnik se boš skrival po svetu. Državo pa, katero poseduješ, bom razdejal na vse vetrove.«

Zdajci je zagledal Večni v nekem kotu dremajočega avstrijskega cesarja Franca Jožefa. Stopil je k njemu:

»Hej stariček, vzdrami se in povej, čemu prelivaš nedolžno kri?«

Franco Jožef se je vzdignil, pretegnil svoje stare ude ter se praskal za ušesi, kakor človek, ki je v zadregi za odgovor.

»Odgovor!« reče osorno Večni.

Franco Jožef začne mencati sem in tja in plašno zreti po dvoranah. Zdajci stopi k Viljemu, ki tam za vratj prihuljeno nohte grize, in ga pocuka za rokav:

»Ti Vili, zakaj se pravzaprav vojskujeva?«

Večni to vjdeč, se pomijovalno namuza in pravi:

»Torej tako! Niti sam ne veš, čemu ubijaš nedolžno ljudstvo. Lepa je ta. Storil si to kajneda le za to, ker je tako želel tvoj kolega Viljem. Zato bo tudi usoda tvoje države enaka državi Viljemovi. Le ubežnik ti ne boš, ker si prebedast za to. Tebi sem pripravil edino, kar je še za te — skorajšnji grob.«

5. Leta 1914., ko so Avstrijci pričeli vojno s Srbi, so bili avstrijski generali silno ošabni, misleč, da bodo Srbe kar na salati pohrustali. Trdili so, da bodo v par mesecih podrli do Beograda in da ga bodo na godovni dan cesarja Franca Jožefa (4. oktobra) položili kot godovno darilo k njegovim nogam. Seveda so jim vse te sladke in predrzne nade podrle trde srbske pesti. V tem je napočil 4. oktober, to je dan cesarjevega godu, in vrtj pripovedujejo, da je cesar ta dan hodil vedno s sklonjeno glavo po svojih sobanah. Ko se ga neki dvornik drzne vprašati, čemu mu ravno danes tako glava leze k tlom, odgovori cesar:

»Veste, moji generalj so mi slovesno zahtevali, da mi za god položijo Beograd k nogam. Zdaj pa vedno gledam k tlom, pazem, da se ob Beograd ne spodtaknem, toda kakor se mi dozdeva, bo ta skrb nepotrebna.«

6. Pripoveduje se, da je bil cesar Franc Jožef zlasti glede vojnih zadev zelo »slamnat mož«, ki o položaju vojske ni vedel in razumel prav nič. Vladal so v njegovem imenu drugi in ti so se mu lagali tako, kakor je bolje kazalo zanje. Znan je, da je na Dunaju kmalu po vojni zavladovalo splošno romaniškije kruha in drugih stvari. Ko se je nekoč cesar s svojim adjutantom mudil na balkonu svoje palače, se je hitro zbraja pod balkonom velika množica lačnih ljudi, ki je avgala proti cesarju pesti in kričala: »Brot, Brot!« (kruha, kruha!).

»Kaj pa to pomenj,« vpraša cesar adjutanta. »Zdi se mi, da kličejo tu dolj: Brot, Brot! Kaj je to?«

Adjutant brž potegne cesarja v notranje prostore in pravi: »Veste Veličanstvo, to ljudstvo vam je iz srca vdano. Ono ve, da smo pravkar zavzeli Srbom obširen brod (brodovje) in sedaj, ko vas je ugledalo, je takoj dalo duška svojem veselju s tem, da je proti vam glasno klicalo: brod, brod.«

Cesar si je radostno pomel roki in vzkljknjil: »Oj ti moje dobro, verno ljudstvo!«

7. Nekj zagriženj dekan je posetil ljudsko šolo na deželj. V svojo veliko zadovoljnost je opazil, da vsi na stenj šolske sobe sveto razpelo, ob desni in levi strani njega pa siki nemškega cesarja Viljema in avstrijskega Franca Jožefa. Nato dekan, kažoč na steno, vpraša nekega učenca:

»Tj mali, povej mi, kdo je ta na sredj?«

»To je Kristus, naš Odrešenj,« pogumno odgovori učenec.

»Dobro si povedal,« ga pohvali dekan. »In kdo sta ta dva na desni in levi strani?«

»To sta pa tista dva razbojnika,« odgovori deček, ki v svoji priprostostj pač ni pojml, kako veliko resnico je pravkar izustil.

8. »Za domovino umreti je sladko,« je navduševal cesar Karol svoje vojake ter gugal svoje pijano telo na opotekajočih nogah.

»Za domovino živetj je slajše,« si je mislil vojak - dezerter ter se potihoma izmuzal od svojega polka.

»Za domovino dobavljatj je najslajše,« je rekel vojni dobavitelj ter se pogladil po svojem tolstem trebuhu.

Priporočamo edino tovarniško zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt

ter njih posameznih delov.

Istotam se dobe potrebščine za šivilje, krojače in čevljarje ter galanterijsko in manufakturno blago (blago za obleke).

Josip Petelinc

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

za vodo, desno.